

معاونت بررسی های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

تحولات رشد اقتصادی ایران طی سال ۱۳۹۷

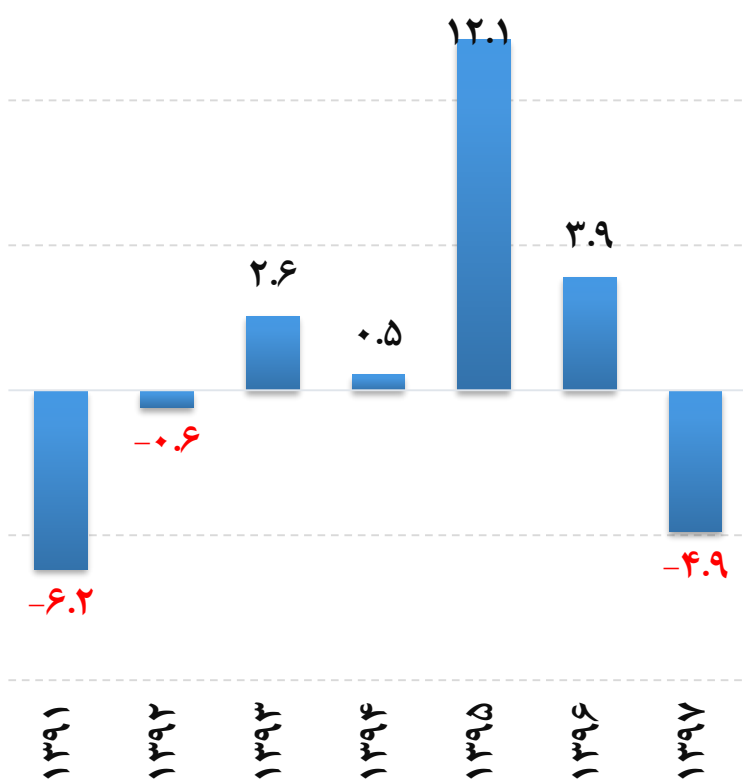
تهیه شده توسط فروغ کریمی امیکیا سر

تیر ۱۳۹۸

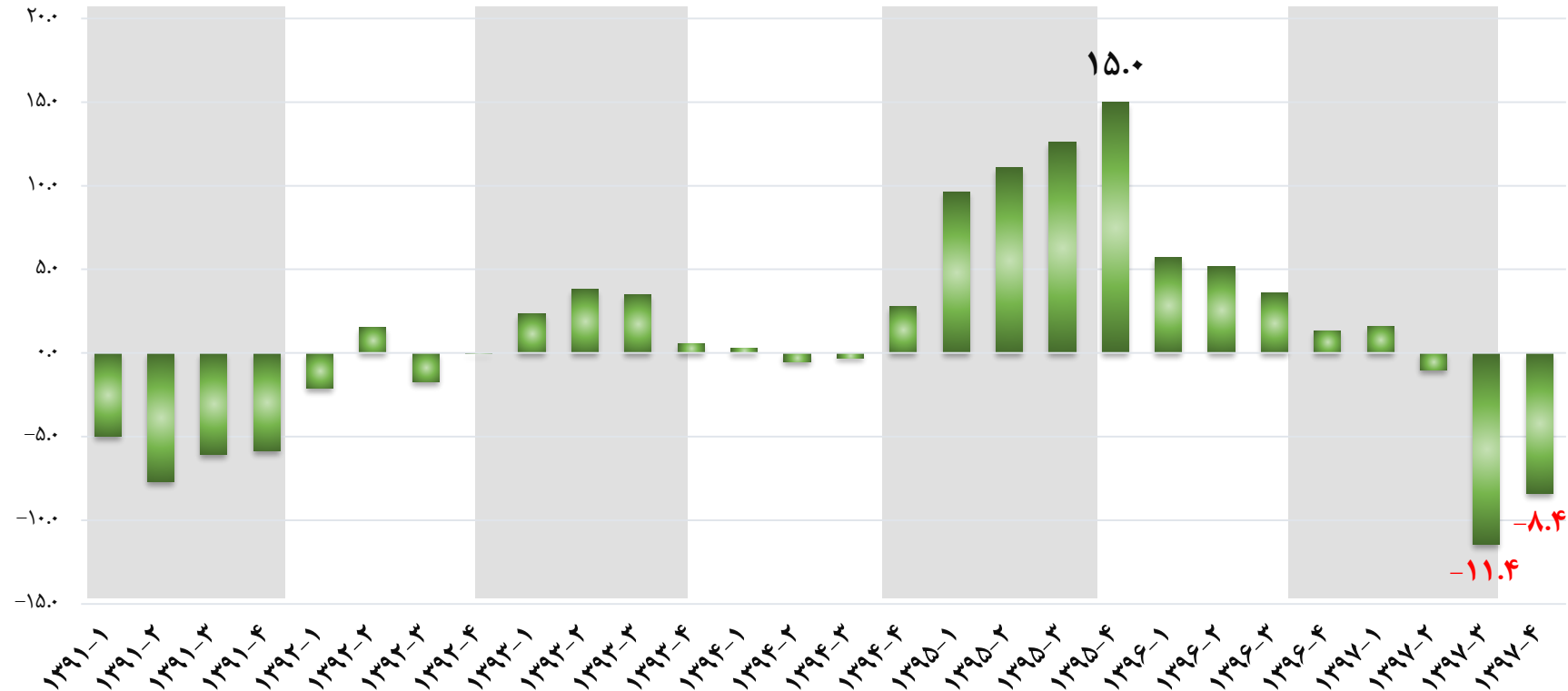
- ❖ براساس آخرین داده‌های مرکز آمار ایران، تولید ناخالص داخلی کشور در سال ۱۳۹۷ معادل ۲۴۲۹ هزار میلیارد تومان بوده است.
- ❖ تولید ناخالص داخلی کشور به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰، پس از چهار سال متوالی رشد مثبت، در سال ۱۳۹۷، با رشد منفی ۴.۹ درصدی همراه بوده است. در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶، رشد اقتصادی کشور به ترتیب ۱۲.۱ درصد و ۳.۹ درصد ثبت شده است (نمودار ۱).
- ❖ بررسی فصلی تولید ناخالص داخلی کشور طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷، نشان می‌دهد در زمستان سال ۱۳۹۷ نسبت به فصل مشابه سال گذشته، تولید ناخالص داخلی کشور، به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰، با رشد منفی ۸.۴ درصدی مواجه شده است. این نرخ در پاییز سال ۱۳۹۷، معادل منفی ۱۱.۴ درصد بوده است. بنابراین به نظر می‌رسد از سرعت کاهش تولید ناخالص داخلی کشور در زمستان ۱۳۹۷ نسبت به رشد آن در پاییز ۱۳۹۷ تا حدودی کاسته شده است.
- ❖ طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷، بیشترین رشد فصلی تولید ناخالص داخلی کشور معادل ۱۵ درصد بوده که مربوط به زمستان سال ۱۳۹۵ است (نمودار ۱).

نمودار ۱- رشد واقعی تولید ناخالص داخلی فصلی و سالانه

رشد واقعی اقتصادی طی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷-۱ درصد

رشد تولید ناخالص داخلی طی فصل نخست سال ۱۳۹۱ تا فصل چهارم ۱۳۹۷ به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰- نسبت به فصل مشابه سال گذشته (درصد)

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی

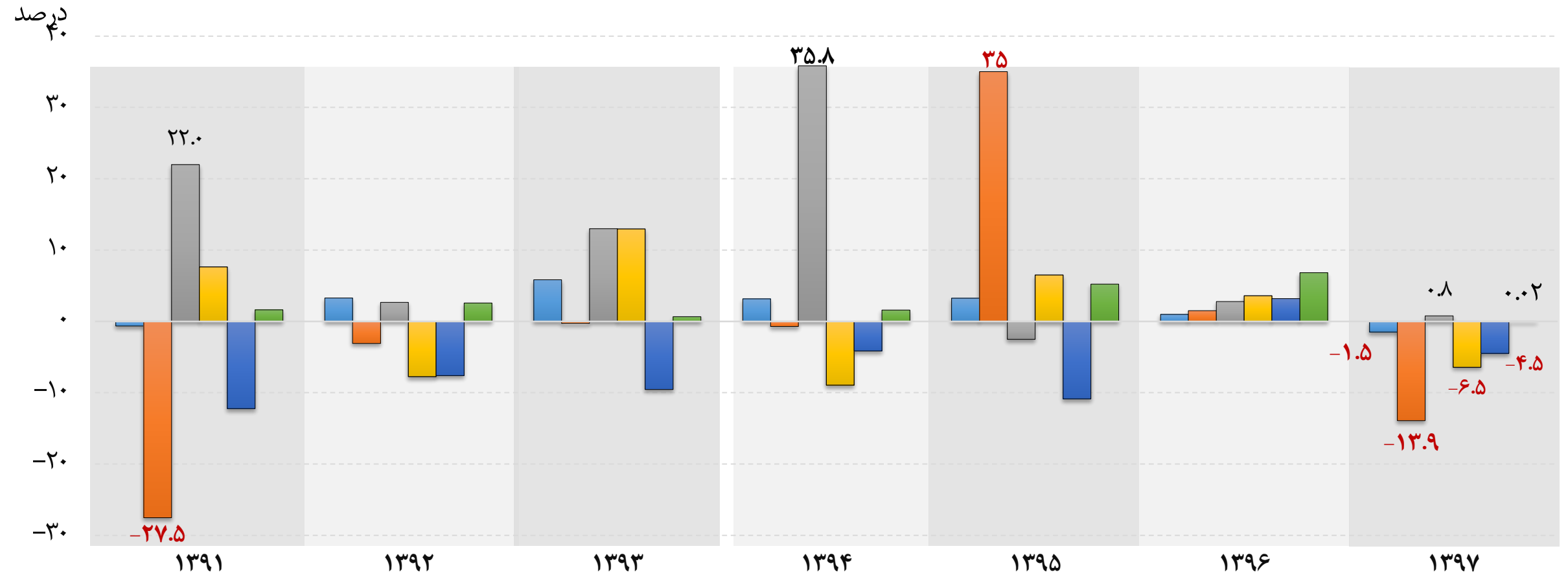
- ❖ در سال ۱۳۹۷، در میان رشته فعالیت‌های اقتصادی، بیشترین افت ارزش افزوده به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰، مربوط به «استخراج نفت و گاز طبیعی» با **کاهش حدود ۱۴ درصدی** بوده است. پس از آن نیز بخش‌های «صنعت» و «ساختمان» به ترتیب با **کاهش ۶.۵ درصد و ۴.۵ درصدی** در میزان ارزش افزوده همراه بوده‌اند. (نمودار ۲).
- ❖ سهم بخش «استخراج نفت و گاز طبیعی» از رشد اقتصادی حدود منفی ۵ درصدی سال ۱۳۹۷، **منفی ۳.۱ واحد درصد** و سهم دو بخش «صنعت» و «ساختمان» نیز به ترتیب **منفی ۰.۸ واحد درصد** و منفی ۰.۱ واحد درصد بوده است.
- ❖ طی پاییز و زمستان سال ۱۳۹۷، میزان افت ارزش افزوده بخش «استخراج نفت و گاز طبیعی» به میزان قابل توجهی بالا بوده است. افت ارزش افزوده این بخش در پاییز معادل منفی ۳۳.۵ درصد و در زمستان معادل منفی ۲۵.۲ درصد بوده است. سهم این بخش از افت حدود ۸ درصدی تولید ناخالص داخلی طی زمستان سال ۱۳۹۷، نسبت به زمستان ۱۳۹۶ بیش از منفی ۵ واحد درصد بوده است (نمودار ۳).

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی

- ❖ ارزش افزوده **بخش صنعت** در سال ۱۳۹۷، حدود **۶.۵ درصد کاهش** یافته است. رکود بخش صنعت از فصل نخست ۱۳۹۷ آغاز شده و در دو فصل پایانی سال به شدت تشدید شده؛ به طوری که رشد ارزش افزوده صنعت در زمستان ۱۳۹۷ نسبت به زمستان ۱۳۹۶ به **منفی ۱۲.۲ درصد** رسیده است (نمودار ۳).
- ❖ رشد تولید ناخالص داخلی **بخش معدن** در سال ۱۳۹۷، حدود **منفی ۱۳.۱ درصد** بوده است. این گروه فعالیت اقتصادی از دو بخش «استخراج نفت و گاز طبیعی» و «سایر معادن» تشکیل شده است. بخش عمده افت ارزش افزوده بخش معدن، مربوط به **کاهش ۱۴ درصدی** ارزش افزوده «استخراج نفت و گاز طبیعی» است. بخش «سایر معادن» نیز طی این مدت با **رشد ۰.۸ درصدی** ارزش افزوده همراه بوده است.
- ❖ ارزش افزوده **گروه خدمات** در سال ۱۳۹۷ رشد محدود و نزدیک به صفر داشته است. در سال ۱۳۹۶ رشد ارزش افزوده این بخش ۶.۸ درصد بوده و در سال ۱۳۹۷ به **۰.۰۲ درصد** رسیده است. موثرترین عامل در کاهش رشد ارزش افزوده این گروه فعالیت، **رشد منفی ۶ درصدی** ارزش افزوده فعالیت‌های «عمده و خرده فروشی، فعالیت‌های خدماتی مربوط به تأمین جا و غذا» بوده است.

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی – سالانه

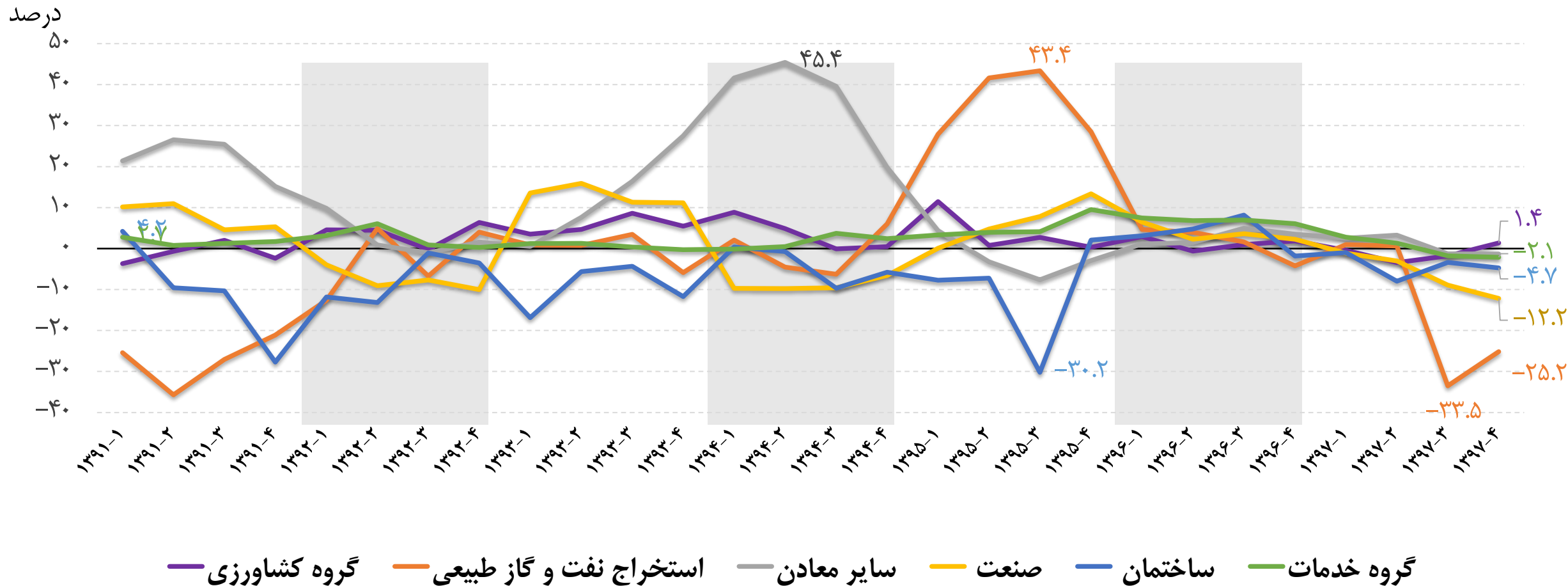
نمودار ۲- رشد سالانه ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی کشور به قیمت‌های ثابت (سال پایه: ۱۳۹۰)

■ کشاورزی
 ■ استخراج نفت و گاز طبیعی
 ■ سایر معادن
 ■ صنعت
 ■ ساختمان
 ■ گروه خدمات

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی - فصلی

نمودار ۳- رشد ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی به قیمت‌های ثابت (سال پایه: ۱۳۹۰) - نسبت به فصل مشابه سال قبل

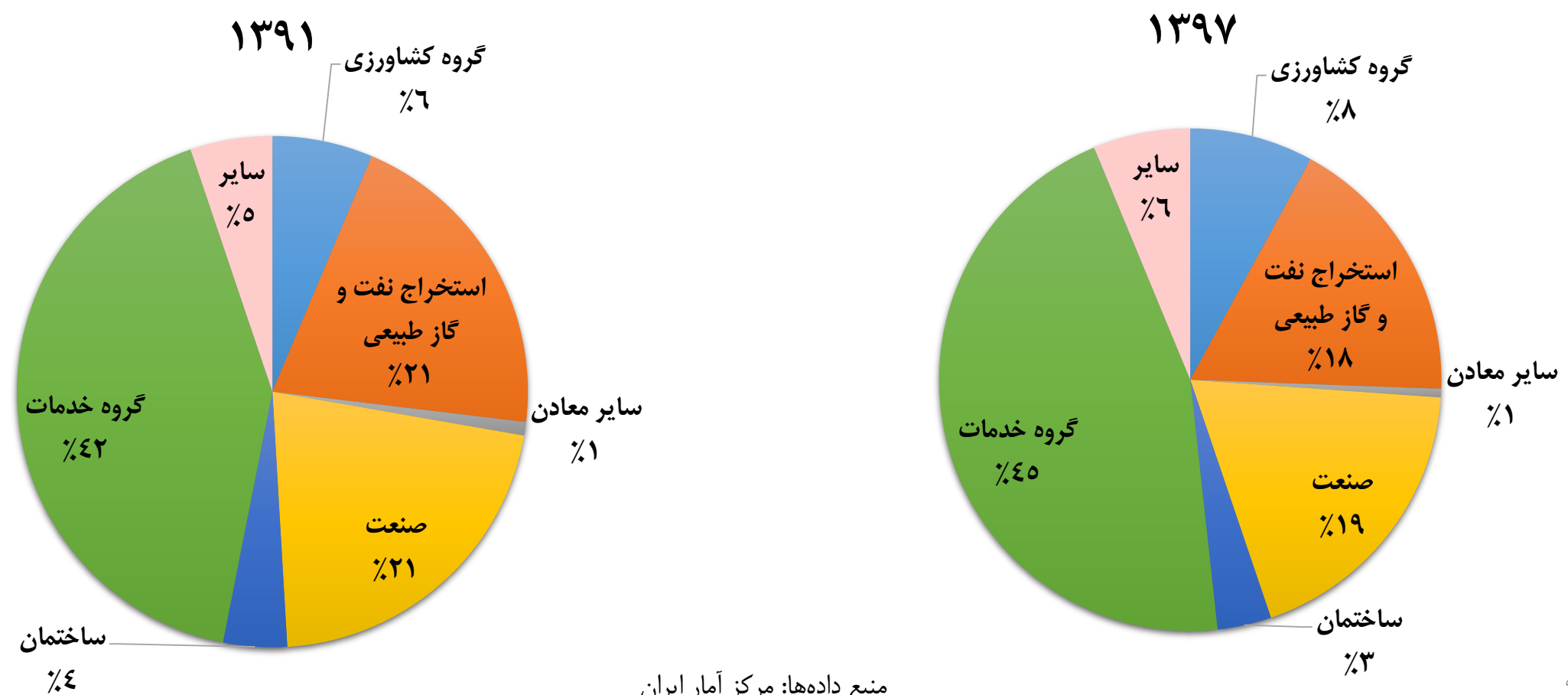

سه‌م فعالیت‌های اقتصادی از تولید ناخالص داخلی

- ❖ در سال ۱۳۹۷، بیشترین سهم از تولید ناخالص داخلی کشور در «گروه خدمات» ایجاد شده است. سهم این رشته فعالیت اقتصادی از کل تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۹۷ معادل ۴۵ درصد بوده که نسبت به سال ۱۳۹۱، ۳ واحد درصد کاهش یافته است.
- ❖ از سوی دیگر، ارزش افزوده گروه «صنعت» نیز طی سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۱ کاهش یافته است. سهم ارزش افزوده این گروه فعالیت از کل ارزش افزوده کشور، در سال ۱۳۹۱ معادل ۲۱ درصد بوده که در سال ۱۳۹۷ به ۱۹ درصد رسیده است. سهم بخش مسکن نیز طی این مدت با کاهش ۱ واحد درصدی به ۳ درصد طی سال ۱۳۹۷ رسیده است.
- ❖ سهم ارزش افزوده گروه «استخراج نفت و گاز طبیعی» از مجموع ارزش افزوده (تولید ناخالص داخلی) در سال ۱۳۹۴ معادل ۱۰.۹ درصد رقم خورد و پس از آن روند افزایشی در پیش گرفت و در سال ۱۳۹۷ به ۱۷.۶ درصد رسید که البته همچنان نسبت به رقم مربوط به سال ۱۳۹۱، ۳ واحد درصد کمتر است.
- ❖ در این بین، سهم گروه «کشاورزی» از کل ارزش افزوده کشور، طی این مدت با افزایش ۲ واحد درصدی همراه بوده و به ۸ درصد در سال ۱۳۹۷ رسیده است (نمودار ۴).

سهم فعالیت‌های اقتصادی از تولید ناخالص داخلی

نمودار ۴- سهم ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی از تولید ناخالص داخلی کشور- درصد

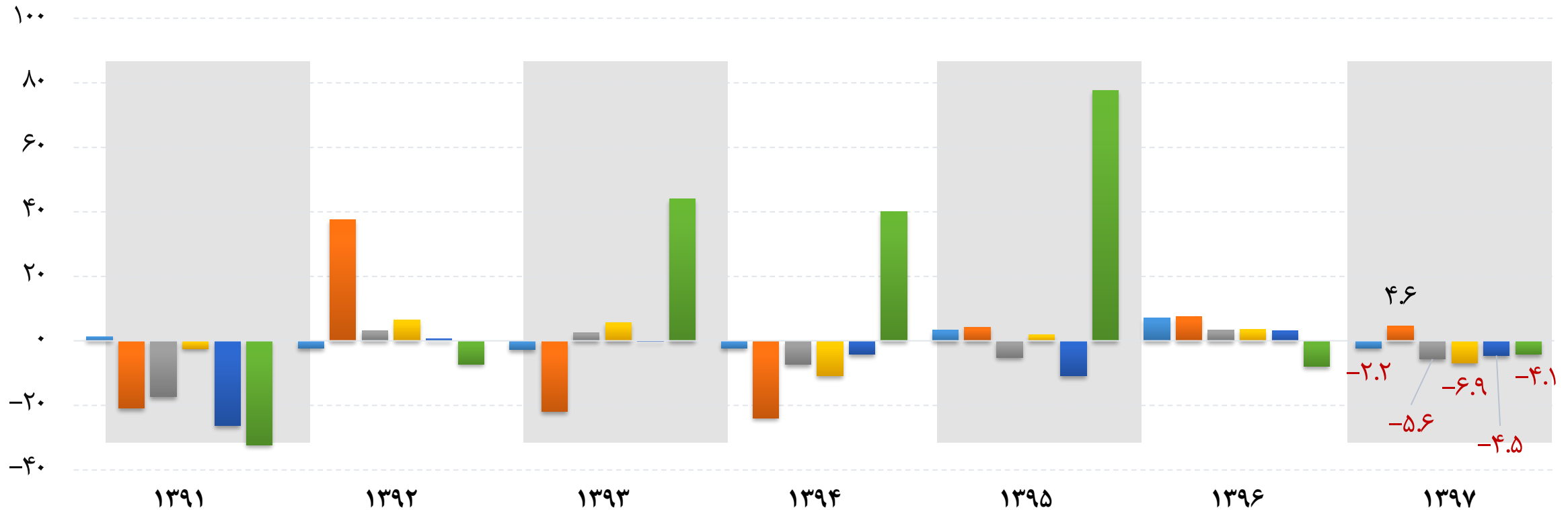
منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک اجزای هزینه نهایی

- ❖ در میان اقلام هزینه‌ای تولید ناخالص داخلی، هزینه مصرف نهایی دولت در سال ۱۳۹۷ افزایش داشته و نسبت به سال ۱۳۹۶، با رشد واقعی ۴.۶ درصدی همراه بوده است. به استثنای این بخش، سایر اقلام هزینه‌ای با کاهش همراه بوده‌اند.
- ❖ از منظر هزینه‌ها، عامل مسلط در کاهش تولید ناخالص داخلی سال ۱۳۹۷، **افت قابل ملاحظه ارزش صادرات کالاها و خدمات (کاهش ۱۳.۵ درصدی)** در این سال بوده؛ به طوری که محاسبات نشان می‌دهد **حدود منفی ۴.۱ واحد درصد از رشد اقتصادی منفی ۴.۹ درصدی سال ۱۳۹۷ به دلیل کاهش ارزش صادرات است.**
- ❖ در سال ۱۳۹۷، میزان سرمایه‌گذاری کشور به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰ با **کاهش ۵.۶ درصدی** همراه بوده است. بخش عمده‌ای از افت سرمایه‌گذاری کشور در این سال، ناشی از افت تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در بخش ماشین‌آلات بوده است.
- ❖ تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در ماشین‌آلات به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰، در سال ۱۳۹۷ با **افت ۶.۹ درصدی** همراه بوده و تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در ساختمان افت ۴.۵ درصدی را تجربه کرده است (نمودار ۵).

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک اجزای هزینه نهایی

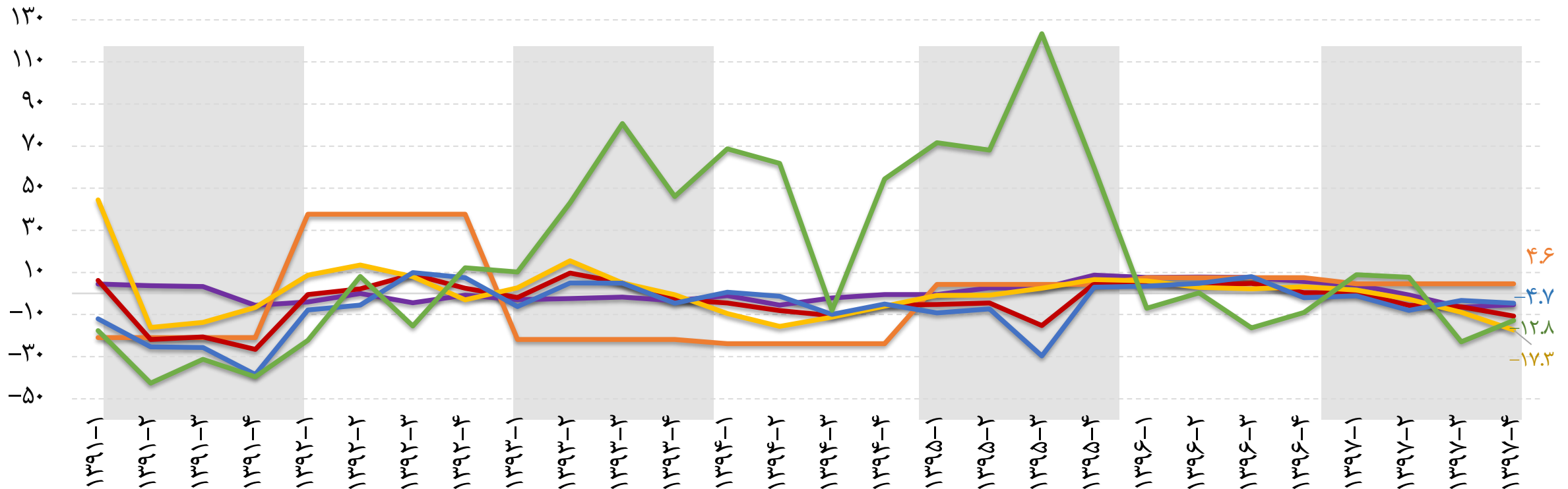
نمودار ۵- رشد تولید ناخالص داخلی کشور به تفکیک اجزای هزینه نهایی به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰

- هزینه مصرف نهایی دولت
- هزینه مصرف نهایی خصوصی
- تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
- تشکیل سرمایه در ماشین آلات
- تشکیل سرمایه در ساختمان
- خالص صادرات کالاها و خدمات

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک اجزای هزینه نهایی

نمودار ۶- رشد فصلی تولید ناخالص داخلی کشور به تفکیک اجزای هزینه نهایی به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰-
نسبت به فصل مشابه سال قبل

- هزینه مصرف نهایی خصوصی
- هزینه مصرف نهایی دولت
- تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
- تشکیل سرمایه در ماشین آلات
- تشکیل سرمایه در ساختمان
- خالص صادرات کالاها و خدمات

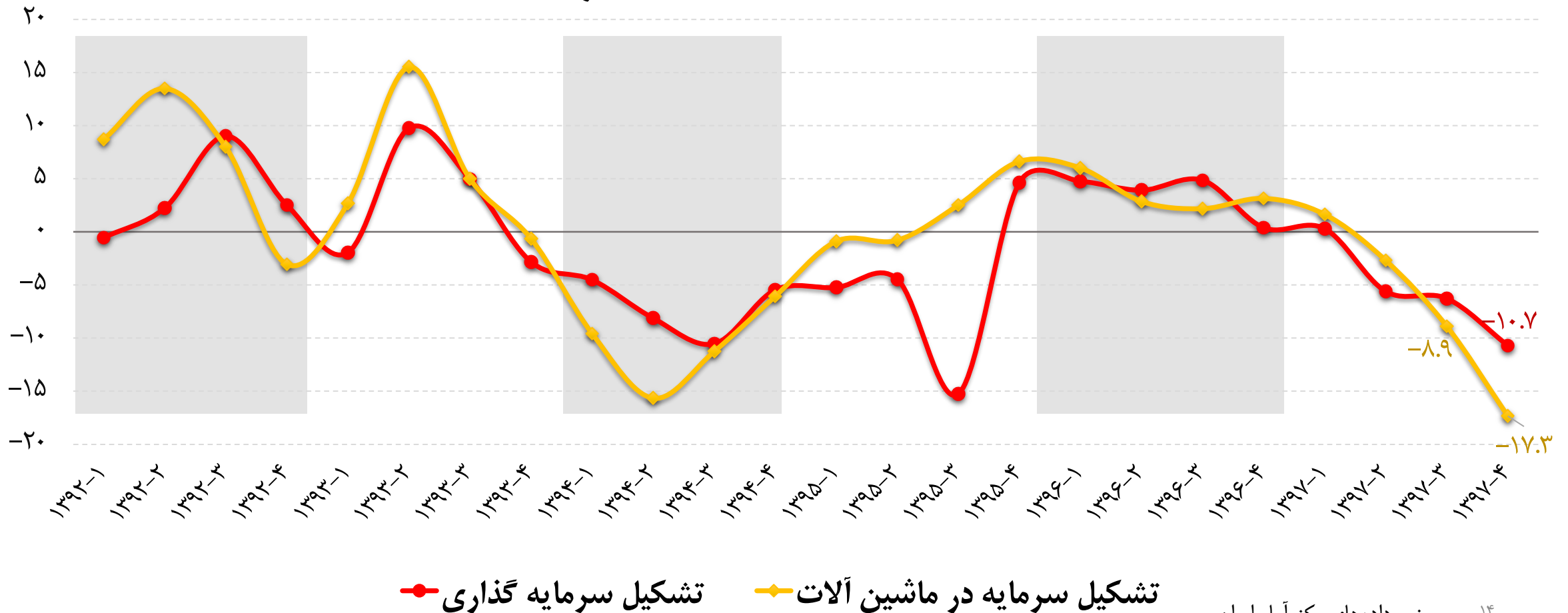
رشد محصول ناخالص داخلی به تفکیک اجزای هزینه نهایی

❖ به نظر می‌رسد روند سرمایه‌گذاری در کشور به ویژه سرمایه‌گذاری در زمینه ماشین‌آلات از وضعیت نگران‌کننده‌ای برخوردار است. طی ۲۴ فصل، از سال ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۷ رشد سرمایه‌گذاری (تشکیل سرمایه ثابت ناخالص) کشور در ۱۴ فصل منفی بوده و میانگین رشد سالانه سرمایه‌گذاری طی شش سال اخیر منتهی به ۱۳۹۷، معادل منفی ۳.۸ درصد برآورد شده است.

❖ در سال ۱۳۹۷ نیز رشد سرمایه‌گذاری کشور منفی ۵.۶ درصد بوده و طی سه فصل انتهایی سال ۱۳۹۷، رشد سرمایه‌گذاری در زمینه ماشین‌آلات در روندی کاهنده، به ترتیب منفی ۲.۷ درصد، منفی ۸.۹ درصد و منفی ۱۷.۳ درصد گزارش شده که حاکی از تشدید رکود در بخش سرمایه‌گذاری مولد در بخش تولید است.

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک اجزای هزینه نهایی

نمودار ۷- روند فصلی رشد سرمایه‌گذاری کل و سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات در کشور طی سال‌های ۱۳۹۲-۹۷ به قیمت ثابت ۱۳۹۰- درصد

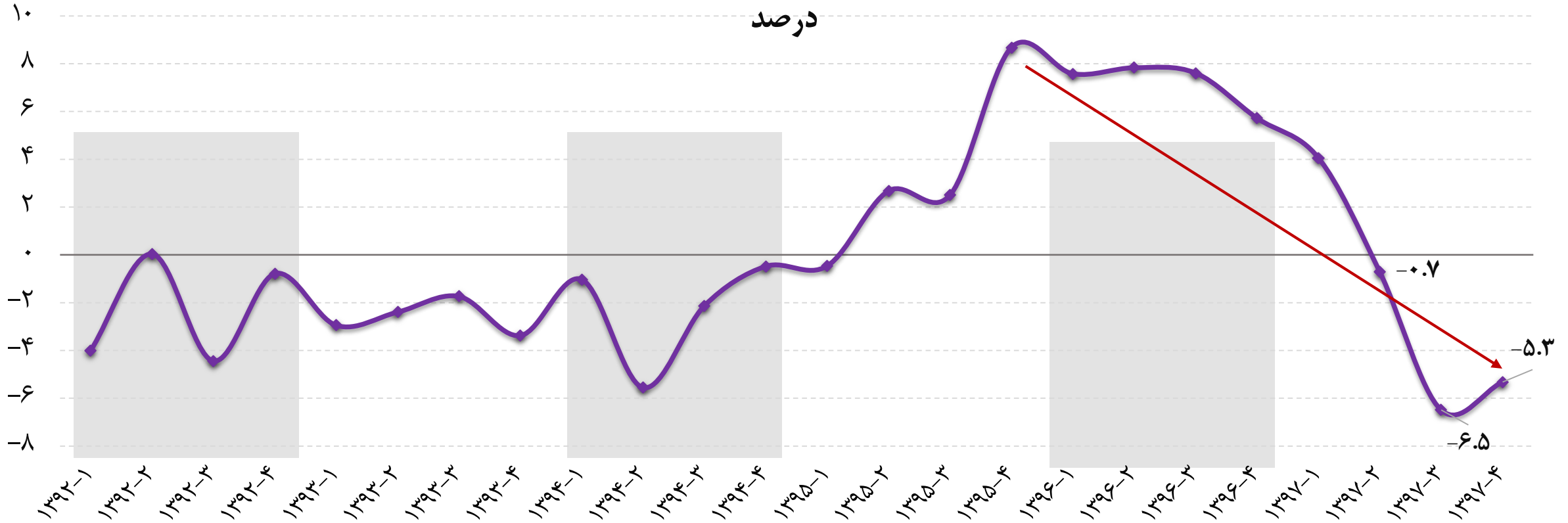
رشد محصول ناخالص داخلی به تفکیک اجزای هزینه نهایی

❖ بررسی روند فصلی مصرف بخش خصوصی طی شش سال اخیر نشان می‌دهد که طی سال‌های ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۷ از مجموع ۲۴ فصل، فقط در ۹ فصل رشد مصرف بخش خصوصی مثبت بوده و در مابقی ۱۵ فصل رشد مزبور، منفی بوده است.

❖ رشد واقعی مصرف بخش خصوصی در سال ۱۳۹۷ معادل منفی ۲.۲ درصد اعلام شده است. رشد مزبور طی سه فصل انتهایی سال ۱۳۹۷ به ترتیب منفی ۰.۷ درصد، منفی ۶.۵ درصد و منفی ۵.۳ درصد بوده است.

رشد تولید ناخالص داخلی به تفکیک اجزای هزینه نهایی

نمودار ۸- روند فصلی رشد واقعی مصرف بخش خصوصی طی سال های ۹۷-۱۳۹۲ به قیمت ثابت ۱۳۹۰-

منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران